

Ramsey Nasr & Calefax

Klassieke obsessie

Uitvoerenden

Ramsey Nasr	spreker
Calefax Rietkwintet:	
Oliver Boekhoorn	hobo
Bart de Kater	klarinet
Raaf Hekkema	saxofoon
Jelte Althuis	basklarinet
Alban Wesly	façot
Cora Burggraaf	Eindregie

Programma

Solage	Fumeux Fume (<i>arr. Raaf Hekkema</i>)
Jordi Pauli	Blanca Espurna (<i>arr. Oliver Boekhoorn</i>)
Johannes Ockeghem	“Kyrie” uit Fors Seulement (<i>arr. Lucas van Helsdingen</i>)
Helen Hopekirk	Romance (<i>arr. Raaf Hekkema</i>)
Wannes Van de Velde	De stalen boor (<i>arr. Jesse Faber</i>)
Dmitri Sjostakovitsj	“Fuga 1” uit Prelude & Fuga 15 Op. 87 (<i>arr. Eduard Wesly</i>)
Joey Roukens	Juncture
Umm Kulthum	Enta Omry (<i>arr. Oliver Boekhoorn</i>)
Nina Simone	For all we know (<i>arr. Jelte Althuis</i>)

Programmatoelichting

Maniakaal

In onze serie 'Welkom in Calefaxland' nodigen wij als rietkwintet ieder jaar een bekende Nederlander uit. Geen musicus, maar iemand met liefde voor muziek. Eerdere gasten waren Paulien Cornelisse, Milouska Meulens en Roxane van Iperen. Maar Ramsey Nasr, gast van deze vierde editie, is geen melomaan of muzikliefhebber meer: Ramsey is muziekverslaafd. In gesprek met Ramsey dondert er een muziekencyclopedie over je heen: ken je dit stuk, van die componist, in die uitvoering, uit dat jaar? Ongelofelijk mooi, wacht, ik stuur je een link.

Levenslied

Geboren en getogen in Rotterdam, koos hij er in 1991 voor om de acteursopleiding aan de Studio Herman Teirlinck in Antwerpen te gaan doen. Volgens hemzelf in die tijd nog een instituut met de sigareneur van traditie en geschiedenis. Hij leerde er menig inspirerende docent kennen: veelal in het kunstveld actieve performers die het lesgeven ernaast deden. Een van hen was Wannes Van de Velde, beroemd zanger van het Antwerpse levenslied. Naast zanger was hij componist en gitarist, die zich bewoog tussen de werelden van de volksmuziek en de kunstmuziek – misschien te vergelijken met onze Ramses Shaffy. Met Ramsey kijken we onder andere terug op zijn jaren in Antwerpen in een poging te gaan begrijpen hoe het zo ver heeft kunnen komen met zijn maniakale muzikliefde. Hij bezit zo'n ontstellend aantal cd's dat hij zich ervoor geneert: 'Ik leef in een koffer die niet meer dichtgaat', zegt hij daarover met veel ironie. 'Al decennia probeert men een jonger publiek naar de concertzalen te krijgen. Maar *ik* ben het resultaat van muziekeducatie – en dat liep niet best af.' Ramsey leerde de muziekgeschiedenis kennen via de platencollecties van zijn leraren. Die waren buitengewoon divers, en zijn luisterwoede was ongestructureerd: hij ontdekte de klassieke muziek vanuit de buitengebieden naar binnen cirkelend. De muzikale periferie is hem altijd dierbaar gebleven.

Op bezoek

Deze muzikale omnivoer schotelt ons dus een zeer onverwachte muziekavond voor. Wij worden daarin uitgedaagd om muziek te spelen die nieuw is voor ons, maar ook grijpen we *zelf* terug op de jaren negentig, toen we de ongrijpbare polyfonie van de vijftiende-eeuwse Johannes Ockeghem leerden kennen en muziek uit een van de mafste periodes uit de muziekgeschiedenis: de *Ars Fume*, een stroming van weer een eeuw eerder, in Zuid-Frankrijk, waar componisten zich lieten benevelen door opium alvorens zich aan het componeren te zetten.

Een bepaald stemgebruik, het overweldigende van een groot orkest met tachtigkoppig koor, de kruidigheid van heel specifieke instrumenten: sommige muziekervaringen laten zich niet vertalen naar rietkwintet. Daarom zal Ramsey ook wat fragmenten van zijn favorieten afspelen via een muziekinstallatie. Ramsey nam het stuur stevig in handen tijdens de voorbereiding op zijn bezoek aan Calefax-land. Zozeer dat zich de vraag aandient wie nou eigenlijk bij wie op bezoek is. Zijn wij niet eigenlijk te gast in Ramsey-land? Waar het overigens goed toeven is...

Opdrachtwerk

Calefax stelt zich ten doel om voor ieder nieuw programma een nieuw rietkwintetwerk te laten componeren. In samenspraak met Ramsey is de keuze gevallen op een componist die we al heel lang op ons wensenlijstje hadden: Joey Roukens. Hij componeerde voor ons *Juncture* en schrijft daarover het volgende: '*Juncture* is een uiterst energiek en ritmisch werk – een richting die mede werd ingegeven door de ritmische drive en precisie die mij vaak treft in het samenspel van Calefax. Bij het woord *junction* denk je aan een druk kruispunt waar verschillende wegen samenkomen. Muzikaal vertaalt dit zich, naast de hectische energie, in het samenvloeien van uiteenlopende stijlelementen: popachtige grooves, virtueuze jazzy loopjes, maar ook een meer klassieke, rustigere middensectie met stravinskiaanse harmoniek. Daarnaast kan *junction* ook betekenen: een beslissend moment in de tijd, waardoor het woord associaties oproept met vluchtigheid en voortdurende verandering – aspecten die eveneens sterk aanwezig zijn.'

Programmatoelichting

Sjoske

Eén componist mag zeker niet ontbreken. De man die met een gevulde koffer onder zijn bed sliep om te kunnen vluchten als het nodig mocht blijken, levend onder de voortdurende sluipende terreur van Stalin: Dmitri Sjostakovitsj. Ramsey noemt hem liefkozend Sjoske, zozeer voelt hij zich aan hem verwant. Zijn verering voor deze alleskunner, die het platvloerse en het verhevene in zijn muziek wist te versmelten, werd zo groot dat hij hem ging zien als zijn ware vriend. Gelukkig heeft Calefax al een lange relatie met Sjostakovitsj. We namen onder andere een heel album op met zijn *Preludes en Fuga's*.

De beroemdste

Volksmuziek, opera, romantiek, levenslied, van alles passeert de revue, maar de avond zou niet compleet zijn zonder een lied van 'de beroemdste zangeres ter wereld' (Ramsey), 'bekender dan Callas!' Want halverwege de vorige eeuw bracht elk lied dat zij zong een schokgolf van verrukking teweeg in de islamitische wereld, van Indonesië tot Marokko. Calefax speelt Umm Kulthums bekendste lied *Enta Omri*, uit 1965. *Enta Omri* ('Jij bent mijn leven'), laat zich eigenlijk moeilijk vertalen naar de klassieke muziekpraktijk. Maar we gaan een poging doen! De voortdurende herhaling van het hoofdthema is een essentieel onderdeel van de beleving. Een uitvoering van *Enta Omri* kon makkelijk een uur duren. Daarom geldt hiervoor wat ook voor andere muziek geldt die u zult horen: beluister vooral ook het origineel, op uw eigen moment. Na afloop van het concert krijgt u een lijstje met alle (af)gespeelde werken. Opdat dit concert nog lang mag nagonzen. (Toelichting door Raaf Hekkema)

Ramsey Nasr studeerde in 1995 met de door hemzelf geschreven monoloog *De doorspeler* af aan de Studio Herman Teirlinck te Antwerpen en bouwde een carrière op als acteur, regisseur, schrijver en dichter. Hij was stadsdichter van Antwerpen en was in Nederland van 2009 tot 2013 Dichter des Vaderlands.

Zijn poëzie werd bekroond met onder meer de H.C. Pernathprijs, de E. du Perronprijs (voor de in 2011 verschenen maatschappelijk geëngageerde bundel *Mijn nieuwe vaderland. Gedichten van crisis en angst*) en de Gouden Ganzenveer 2013. Onder het motto 'bloesemingen en overvloed' verzorgde de dichter het Poëziegeschenk 2022. Ramsey Nasr acteerde de afgelopen jaren in de tv-series *Het jaar van Fortuyn* (2022), *Oogappels* (2019-2025) en *I.M.* (Gouden Kalf 2020), en in films als *Alles op tafel* (2021). Met het Internationaal Theater Amsterdam won hij twee keer de toneelprijs Louis d'Or: in 2016 voor zijn rol in *The Fountainhead* en in 2019 voor zijn rol in *Een klein leven*.

Het **Calefax Rietkwintet** vierde afgelopen november zijn veertigjarig bestaan met het grootse internationale Calefax Riet Festival. De groep groeide van een studentenensemble uit tot een graag geziene gast in zalen en op festivals wereldwijd. Tournees brachten de blazers in vrijwel alle Europese landen, maar ook in Rusland, China, India, Turkije, Japan, Zuid-Afrika, Brazilië en de Verenigde Staten, op toppodia zoals Wigmore Hall (Londen), het Oriental Arts Centre (Shanghai) en het Lincoln Center (New York). Het ensemble geldt als uitvinder van een nieuwe bezetting: muziek van 1100 tot nu wordt door de pioniers zelf bewerkt voor de bezetting van hobo, klarinet, saxofoon, basklarinet en fagot, en componisten uit de hele wereld schrijven speciaal voor het kwintet nieuwe stukken. Onder de naam Calefax Edition verschijnen veel van de eigen arrangementen in druk. Mede daardoor zijn in navolging van Calefax wereldwijd ruim zeventig rietkwintetten ontstaan. Ook via masterclasses en workshops draagt Calefax zijn werkwijze en ervaring over op nieuwe generaties. Het Calefax Rietkwintet speelde samen met tal van musici uit de klassieke muziek, pop en jazz, heeft tot nog toe tweeëntwintig cd's en twee dvd's uitgebracht en werkt geregeld met bijvoorbeeld choreografen en videokunstenaars.

Binnenkort in Muziekgebouw Eindhoven

Wo 22 apr '26 **Sheila Sitalsing & Berlage Saxophone Quartet**
Waar ik me voor schaam

Do 5 nov '26 **Geert Mak & Ramon van Engelenhoven**
Amerika: een democratie gered

Di 8 dec '26 **Brankele Frank & Jelmer de Moed**
Vrolijk gestemd: hoe je een snaar raakt

Zullen we Vrienden worden?

Vrienden van Muziekgebouw Eindhoven draagt bij aan het voortbestaan van onze mooie concertzaal en ondersteunt de realisatie van bijzondere projecten. Voor een paar tientjes per jaar ben je al Vriend en natuurlijk krijg je daar ook iets voor terug! Scan de QR-code, lees meer over de voordelen en meld je aan.

